

روایت نقاشی پشت شیشه

دکتر حسین یاورن

مهرنوش بشارت

سرشناسه	:	یاوری، حسین، ۱۳۲۵ -
عنوان و نام پدیدآور	:	روایت نقاشی پشت شیشه / حسین یاوری، مهرنوش بشارت.
مشخصات نشر	:	تهران: کیان دانش، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۷۲ص: مصور(رنگی).
شابک	:	978-600-7580-33-2
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	نقاشی پشت شیشه -- ایران
موضوع	:	Glass underpainting -- Iran
موضوع	:	نقاشی پشت شیشه
موضوع	:	Glass underpainting
شناسه افزوده	:	بشارت، مهرنوش، ۱۳۴۵ -
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۵ ی ۲۹ الف / ۵۳۷۴ NK
رده بندی دیویی	:	۷۴۸ / ۵۰۲۸۱ ۹۱۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۳۰۶۹۱

روایت نقاشی پشت شیشه

تألیف:	دکتر حسین یاوری- مهرنوش بشارت
ناشر:	انتشارات کیان دانش
طراح جلد:	مهرنوش بشارت
صفحه آرا:	موسسه مهراد
نوبت چاپ:	اول/ ۱۳۹۵
تیراژ:	۵۰۰ جلد
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۵۸۰-۳۳-۲
چاپخانه:	چاپ کوروش
مصحف:	چاپ کوروش
قیمت:	۱۲۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر متعلق به مولف می باشد و تحت حمایت حقوق مولفین قرار دارد.

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب- روبروی درب اصلی دانشگاه تهران خیابان فخر رازی- پلاک ۷۳

فهرست مطالب

- پیشگفتار ۶
- مقدمه ۷
- فصل اول: پیشینه نقاشی پشت شیشه ۹
- فصل دوم: غبار روبی از چهره نقاشان پشت شیشه ۱۵
- فصل سوم: درباره مواد اولیه و ابزار کار و مراحل و روش انجام کار نقاشی پشت شیشه ۲۹
- فصل چهارم: نقاشی پشت شیشه از زبان رقیب استاد مهرنوش بشارت ۳۵
- تصاویر رنگی ۴۵
- فهرست منابع ۷۱

پیشگفتار

با وجود پیشینه و قدمت شیشه‌گری و تزیین و انجام عملیات تکمیلی بر روی شیشه در ایران، نقاشی پشت شیشه، هنری وارداتی است که بر اساس قراین و شواهد و روایات متعدد از طریق بندر ونیز - واقع در کشور ایتالیا - وارد ایران شده است. می‌دانیم که ونیز ایتالیا سابقه درخشانی در تولید انواع شیشه بلور، کریستال، آینه و تراش و نقاشی بر رو و پشت شیشه دارد. اما به ضرر قاطع باید گفت که دیری نپایید تا نقاشی پشت شیشه ویژگی‌های ایرانی پیدا کند و در شمار هنرهای مطرح کشورمان قرار گیرد و این مهم هنگامی رخ داد که هنرمندان با ذوق و مبتکر ایرانی پس از آشنایی و شناخت زیر و بم این هنر، نگاره‌های ایرانی را اساس کار قرار داده، از مواد اولیه در دسترس استفاده کرده و مضامین دینی، ملی و سستی را دست مایه هنر خود قرار دادند تا این هنر فاخر به معماری، تزیینات معماری، تابلوهای زیبا و آینه راه یابد و افزون بر رنگ با بهره‌گیری از مواد ترکیبی همچون کاغذهای رنگی، شبرنگ، نخ، الیاف ابریشم، چرم و ... به عنوان پرکننده زمینه و گاهی طرح اصلی، هنر خود را با آن‌ها و به مد ظرایف و دقایقی که به آن دست‌یازیده بودند، به گونه‌ای آرایه دهند که موجبات تحسین هنرشناسان ایرانی و دیگر ممالک جهان را فراهم آورند. به هر حال امروزه هنر نقاشی پشت شیشه که البته بسیار هم جای پیشرفت، ترقی و تعالی دارد، اگر چه از نظر تولید در سطح قابل قرار ندارد ولی به واسطه کیفیت در مقام ممتازی جای یافته است و این کتاب گامی است در جهت شناساندن بیشتر هنری که اگر چه اساساً ایرانی نبوده ولی بر زیبایی خانه‌ها، معماری داخلی و ابنیه کشورمان بس افزوده است.

حسین یاوری

مهرنوش بشارت

بهار ۱۳۹۵

هنر نقاشی پشت شیشه، هنری است متضمن مهارت در نقاشی، آگاهی از تکنیک‌های گوناگون، شناخت و کاربرد به جا و به موقع مواد اولیه مختلف و نوآوری و کار آفرینی در بهره‌گیری از مواد جدید که لازمه ورود و پیشرفت در آن نیازمند آگاهی از قابلیت‌های شیشه و آینه به عنوان بوم و بستر کار و مطالعه دقیق در گنجینه نفیس نگاره‌ها و طرح‌های سنتی ایران و حتی شناخت زیر و بم خط، نقاشی - خط و توانمندی در خوش نویسی است. افزون بر همه این‌ها باید صبوری و بردباری، دقت فوق‌العاده در اجرای تکنیک و پرهیز از خطا - که گاه غیر قابل جبران است - را در دستور کار قرار داد و به اصول و ضوابط کار هم سخت پایبند بود. از این گذشته باید از سلیقه یا سلیق مخاطبان و تقاضای روز و بازار هم مطلع بود و باید بدایم که اثر نهایی ما می‌تواند خواهان چه فرد یا چه گروه از افراد باشد چرا که سوزدهای مورد تقاضای طبقات گوناگون، متفاوت بود و نیست و نباید اثر یا اثری که با آن هم رنج و زحمت پدید می‌آید در گوشه‌ای بماند و خاک بخورد و حتی در موزه‌ها قرار گیرد که بازدیدکنندگان را نتواند به خود جلب کند.

هنر نقاشی پشت شیشه، قرن‌هاست که در ممالکی همچون چین، مصر، ایالات، آلمان، فرانسه، اتریش و ... هنری مطرح و مورد استقبال طبقات گوناگون بوده و اگر چه نخستین مکان‌های حفظ و نگهداری آثار مکان‌های مذهبی، قصرها و خانه‌های متعلق به افراد ثروتمند بوده اما از حدود ۴ قرن پیش این نوع نقاشی به تدریج به هنری مردمی تبدیل شده تا به منازل مردم هم راه یابد. این چنین است که در ایران نقاشی‌های فاخر پشت شیشه را که از حدود دوره زندیه پدید آمده است را می‌توان به سراسر ایران اعم از موزه‌ها، مجموعه‌های نقاشی، زیارتگاه‌ها و حتی خانه‌ها که صاحبان فعلی آن، حافظ آثار پدید آمده در یک و یا دو قرن پیش هستند مشاهده کرد. امید آن که این هنر با حال و هوای ایرانی و اسلامی آن که حاصل تلاش بسیار و در واقع رنج مقدس هنرمندان پیشین است، بیش از پیش مطرح و با اقبال عامه مواجه شود.